

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Basilicae S. Mariae. Maioris De. Vrbe A. Liberio. Papa. I.
Vsque Ad. Pavlvn. V. Pont. Max Descriptio. Et. Delineatio**

Angelis, Paolo de

Roma, 1621

Abbas Pavlvvs De Angelis Pio Lectori.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13873

ABBAS PAVLVS
DE ANGELIS
PIO LECTORI.

VM nos ea cogitatio tenuerit multorum annorum spatio, vel potius desiderium historiam fabricandi, Sanctæ Mariæ Maioris Basilicam à Liberio Papa vsque ad nostra tempora continentem; idquè non modo erga eandem deuotione, atque Virginem ibi delineatam pietate verum etiam Christifidelium bono ob illustrem temporum memoriam, in quibus eximia religione, ac liberalitate Christiani Principes vna cum alijs pijs viris hanc Ecclesiam amplificauerunt; ob quam rem quindecim annorum curriculo insudauimus, vt materiam inueniremus, ex qua historia vndique vera, & completa texeretur; sed temporis pertinacia sæpiùs Urbem Romam vexata prohibuit, quin illa se extulerint, quæ ad plenam magnificentiam, & Virginis gloriam peroptabamus; tamen ex materia diuina ope oblata, quæ in quatuor memoriæ generibus continetur, (nimirum in probatis Scriptoribus, fidelibus manuscriptis per Archiuos ministratis, epitaphijs omni tempestate receptis, modo historiam non excedant, atque rescriptis, & Pontificijs decretis) hoc opus concinnauius, quod aliqui nostri peramantes, atque eruditi viri Etrusca lingua constructum desiderabant. At nos Virginis gloriam exoptando, ac proinde eius propagationem non solum apud Italos, sed etiam apud alias gentes publicare tentauimus, quod non adeò contigisset, si aliter esset conscriptum. Quam ob rem stilum simplicem, & apertum affectauimus, & qui magna perspicuitate ferè omnibus se dedat. præterea delineationes, & Imagines eorum addidimus, quæ in Basilica continentur, siue antiqua, siue recentia quærantur, quouis genere consistant,

A

fistant,

sistant, & à quouis verò Principe deriuentur, & præsertim nostris temporibus à Paulo Quinto Pontifice Maximo. Et hoc pacto vbi ex historiae lectione mens rei naturam conceperit, etiam oculis per delineationem satisfiat, ac proinde magis intelligentia sit expleta. eadem delineationes ijs deseruiant, qui vel Architecturam profitentur, vel in illa se oblectant, atque adeò reliquis artificibus, qui in lapidibus, & picturis se exercent, cum talis Basilicæ moles Principes, & præteritarum ætatum, atque præsentis artifices recognoscat. Quod verò ad ordinem spectat, quem in progressu seruabimus, erit duodecim libris distributus, & quilibet in plura capita; illud attendendo, vt omnis cura ponatur, tum quo ad methodum, tum quo ad diuisionem, vt rebus splendor appareat.

Igitur in primo libro septem Colles indicabimus, quibus primum Roma fuit constituta, & præsertim Exquilinum montem, in cuius angulo nostra Basilica se attollit; formam priscaurum, atque recentium Ecclesiarum vna cum Sacellis, Altaribus, Ciborijs, Tabernaculis, & id genus alijs ad Sacram Basilicam pertinentibus. In altero originem trademus, atque illos, qui Sanctæ Mariæ Maioris Ecclesiam fundarunt; nec non niuis miraculum, ex quo originem duxit; & solemnitatem priscais temporibus ob niuis euentum celebratam. In tertio de Archipresbyteris, Vicarijs, & Canonicis significabimus, quos tam generatim, quàm speciatim proponemus. In quarto Beneficiatorum origo; Cappellanorum, vna cum benemerentibus, Clericorum, &c. describetur. In quinto veterem, atque nouum Basilicæ situm simul cum fabricis perlustrabimus; antiqua Sacella, Oratoria, Altaria, atque Monasteria, circa hanc Basilicam existentia annotando, nec non statum, in quem Paulus Quintus Pontifex Maximus, hac ætate redegit; antiquam Canonicam; internas, & externas partes, Sacella hodie existentia; illorum memoriam recolentes, qui fabricis exornarunt. In sexto Indulgentias, & Stationes, à pluribus Pontificibus concessas exponemus, sacras reliquias, Pœnitentiarior, & Basilicæ nobilitatem. In septimo de donationibus loquimur mira pietate ex Summis Pontificibus, Imperatoribus, Regibus, & cæteris mobilium, atque immobilium deriuatis. In octauo ex parte mobilia insinuabimus, olim in tali Basilica ad ornatum, & diuinum cultum asseruata; & sacra mobilia, quæ in præsentem reperiuntur. Etenim Borbonij temporibus Clemente Septimo Pontifice, non solum argento, auro, sacris vasibus, & ditissimis apparatis, pretiosis gemmis distinctis spoliata fuit, sed etiam sacrilega manu ipsimet sacris reliquijs ob vasorum direptionem, in quibus condebantur, & à Fidelibus venerabantur, sed præsertim Christi puerperio, velut ex traditione deprehen-

prehendimus. Neque sanè his contenti, impia cupiditate non solum omnia vota argentea, atque aurea sustulerunt, circa sacram Imaginem à Sancto Luca depictam rutilantia, sed etiam columnis, & nauium parietibus pendentia. In nono Illustres homines referuntur ex hac Basilica profecti, scilicet Summi Pontifices, & Cardinales, cæteris dimissis, nec non Principes, & Pontifices, qui in illa requiescunt. In decimo ea perlegentur, quæ Præsepj facellum continet, non solum ad ædificium, sed etiam ad picturam, & reliqua ornamenta spectantia à Sixto Quinto Pontifice ædificarum, simul mobilia, &c. addentes ab Alexandro Peretto Cardinali Montealto, & Vicecancellario tradita, tum in auro, & argento, atque sacris vasis constituta, tum quoque in varijs apparatis ad magnificentiam, & splendorem intertextis; nec non reliquias, indulgentias, Cappellanos, Clericos, ministros, atque redditus, priuilegia, & omnem immunitatem. In vndecimo celeberrimum Beatæ Virginis facellum explicabimus, à Paulo V. Pont. Max. à fundamentis singulari magnificentia extructum, atque omnia in ipso comprehensa. Indulgentias, sacras Reliquias ibi collocatas; aurea, atque argentea mira arte exculpta; sacra vasa ad decorum, & diuinum cultum, apparatus, & sacerdotales vestes auro, & argento distinctas, redditus, Sacerdotes, Clericos, & cæteros ministros assistentes. In duodecimo originem, & sacrarum Imaginum vsum attingemus; S. Lucam Euangelistam pictorem fuisse, nec non plures Imagines pinxisse, sed præsertim Beatæ Virginis imaginem, in hac Basilica religiosè cultam ostendemus. Præterea quando, & à quo fuerit collocata, vbi semper miraculis coruscavit. Prisca ornamenta circa sacram Imaginem existentia, ad cuius gloriam omnia hæcenus diximus, & deinceps dicemus. Atque hæc sufficiant præmonuisse, cætera ad præmimum spectantia dimittentes, solumque veritatem, breuitatem, & historiæ perspicuitatem sectantes, eas assequi conabimur.